

6. Rasulov, X. Y, & Isroilova M.M. (2024). O 'ZBEKISTON TURIZM SANOATIDA MADANIY TURIZMNING O 'RNI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 12, 71-76.
7. Rasulov, X. (2024). TURIZM SANOATIDA MIJOZLAR BILAN MUNOSABATLARNI BOSHQARISHNING (CRM) O'RNI VA AHAMIYATI. *University Research Base*, 525-527.

SHAHAR EKOTURIZMI: MEGAPOLISLARDA YASHIL INFRATUZILMA VA EKOLOGIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISH.

Mirboboyeva Parizoda

Qo'qon universiteti Mehmonxona va turizmni boshqarish yo'nalish talabasi

mirboboyevparizoda@gmail.com

Umarov Omonjon

Qo'qon universiteti

Xalqaro turizm va iqtisodiyot kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Shahar ekoturizmi megapolislarda ekologik barqarorlikni ta'minlash va yashil infratuzilmani rivojlantirishda muhim omildir. Ushbu maqolada ekologik bog'lar, velosiped yo'laklari, yashil transport va ekologik mehmonxonalar kabi elementlarning shaharlardagi ekoturizm rivojiga ta'siri tahlil qilinadi. Ilg'or xorijiy tajribalar misolida ekologik turizmning shahar muhitiga integratsiyasi o'rganilib, O'zbekiston va Markaziy Osiyo uchun tavsiyalar beriladi. Ekologik barqarorlikni oshirish orqali shaharlarni yanada jozibador turistik maskanlarga aylantirish imkoniyatlari yoritiladi. Megapolislarda yashil infratuzilmani rivojlantirish barqaror turizm strategiyalarining asosiy yo'nalishlaridan biri ekanligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: shahar ekoturizmi, yashil infratuzilma, ekologik bog'lar, velosiped yo'laklari, yashil transport, ekologik mehmonxonalar, barqaror turizm, megapolislarda ekologiya.

Kirish: Zamonaviy shaharlar tez sur'atlar bilan rivojlanib, aholining turmush tarziga sezilarli ta'sir o'tkazmoqda. Urbanizatsiya jarayoni natijasida tabiat bilan uyg'unlik yo'qolib, ekologik muammolar yuzaga kelmoqda. Atmosfera ifloslanishi, transportdan chiqayotgan zararli gazlar, yashil hududlarning kamayishi kabi muammolar nafaqat atrof-muhitga, balki insonlarning hayot sifati va sog'lig'iga ham salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu sababli, megapolislarda ekologik muhitni yaxshilash va barqaror rivojlanishni ta'minlash maqsadida yashil infratuzilma va ekologik turizm tushunchalari dolzarb masalaga aylandi.

Shahar ekoturizmi – bu urbanizatsiya sharoitida tabiat bilan uyg'unlikni ta'minlashga yo'naltirilgan ekologik yondashuv bo'lib, shahar muhitida yashil maydonlarni kengaytirish, ekologik transport tizimlarini rivojlantirish va ekologik mehmonxonalarni barpo etishni o'z ichiga oladi. Ekoturizm nafaqat tabiatni asrashga, balki shaharlarda turizm salohiyatini oshirishga ham xizmat qiladi. Bugungi kunda ko'plab rivojlangan davlatlar ekologik turizmni shaharlarda rivojlantirish orqali iqtisodiy va ijtimoiy o'sishga erishmoqda. Masalan, Amsterdam va Kopengagen kabi shaharlarda velosiped yo'laklari tarmog'i kengaytirilgan bo'lib, ularning natijasida transportdan chiqayotgan zararli gazlar miqdori sezilarli darajada kamaygan. Singapur esa "yashil shahar" konsepsiyasini joriy qilib, shahar infratuzilmasini ekologik bog'lar bilan uyg'unlashtirishga muvaffaq bo'lgan. Shahar ekoturizmini rivojlantirish uchun ekologik bog'lar va yashil zonalar muhim ahamiyatga ega. Bu hududlar nafaqat shaharliklar uchun dam olish maskani, balki sayyohlar uchun ham jozibador manzillarga aylanishi mumkin. Masalan, Nyu-Yorkdagi Markaziy bog' (Central Park) yoki Londondagi Gid Park kabi yashil zonalar shaharlarda ekologik muhitni yaxshilash va turizmni rivojlantirishda katta rol o'ynaydi.

Shuningdek, ekologik mehmonxonalar va yashil transport tizimlari shaharlarda ekologik turizmning asosiy komponentlari hisoblanadi. Elektr transport vositalari, piyodalar va velosipedchilarga qulay sharoitlar yaratish orqali shaharlarda ifloslanish darajasini pasaytirish mumkin. Bu esa nafaqat atrof-muhitni himoya qilishga, balki shaharlarning turistik jozibadorligini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu maqolada shahar ekoturizmining asosiy jihatlari, yashil infratuzilmaning ahamiyati va ilg'or xalqaro tajribalar tahlil qilinadi. Bundan tashqari, O'zbekiston shaharlarida ekologik turizmni rivojlantirish imkoniyatlari va istiqbollari ko'rib chiqiladi.

Asosiy qism: Shahar ekoturizmi zamonaviy urbanizatsiya sharoitida dolzarb bo'lib, ekologik muvozanatni saqlash va megapolislarning yashash uchun qulay muhitini yaratishga qaratilgan muhim yo'nalishlardan biridir. Global miqyosda shaharlarga ko'chib o'tish jarayoni jadallashib borayotgan bir paytda, yashil infratuzilma, ekologik transport, velosiped yo'laklari va ekologik mehmonxonalar kabi elementlarning mavjudligi aholining hayot sifatini oshirish bilan birga, turistik jozibadorlikni ham kuchaytiradi. Ko'pgina rivojlangan davlatlarda bu yo'nalishda aniq strategiyalar ishlab chiqilgan bo'lib, shahar ekologiyasini yaxshilash orqali turizmni rivojlantirish muvaffaqiyatli amalga oshirilmoqda. Megapolislarda yashil infratuzilmani rivojlantirishning eng muhim jihatlaridan biri ekologik bog'lar va yashil hududlarni yaratish hisoblanadi. Shaharning har bir fuqarosi toza havodan nafas olish, tabiiy manzaralardan zavqlanish va hordiq chiqarish uchun sharoitga ega bo'lishi kerak. Shu boisdan, Singapurda "Gardens by the Bay" loyihasi yoki Nyu-Yorkdagi Markaziy Park kabi tashabbuslar nafaqat shaharning ekologik muhitini yaxshilaydi, balki sayyohlarni ham o'ziga jalb qiladi. Rivojlangan mamlakatlarda ekologik bog'lar atrof-muhitni muhofaza qilish hamda shahardagi issiqlik oroli effektini kamaytirish maqsadida barpo etilmoqda. Vertikal bog'lar, yashil tomlar va tabiiy suv manbalarini saqlash ham shahar infratuzilmasini ekologik jihatdan bardavom qilishda muhim rol o'ynaydi. Transport tizimining ekologik tozaligini ta'minlash ham shahar ekoturizmi uchun asosiy jihatlardan biri sanaladi. Bugungi kunda ko'plab megapolislar avtomobillar sababli havoning ifloslanishi va shovqin darajasining ortishi muammosiga duch kelmoqda. Shu boisdan, Daniyaning Kopengagen shahri velosiped transportini rivojlantirish orqali ekologik barqarorlikka erishgan shaharlardan biri hisoblanadi. Bu yerda velosipedlar transport tizimining ajralmas qismi bo'lib, infratuzilma shunga mos ravishda ishlab chiqilgan. Shaharlarda jamoat transportining elektr yoki gidrogen yoqilg'isida harakatlanishini ta'minlash ham muhim qadam hisoblanadi. Masalan, Norvegiyaning Oslo shahri 2028-yilga kelib barcha jamoat transportini elektr energiyasiga o'tkazishni rejalashtirgan.

Ekologik mehmonxonalar shahar ekoturizmini rivojlantirishdagi muhim tarkibiy qism hisoblanadi. Bugungi kunda dunyoning yetakchi mehmonxonalari energiyani tejovchi tizimlar, qayta ishlangan materiallardan foydalanish va chiqindilarni minimallashtirish kabi tamoyillarga asoslangan holda barqaror turizmni rivojlantirishga intilmoqda. Masalan, AQShning Proximity Hotel mehmonxonasi LEED sertifikatiga ega bo'lib, yashil energiya va suv tejovchi texnologiyalardan foydalanishi bilan mashhur. Singapurdagi Marina Bay Sands esa ekoturizm tamoyillariga asoslangan holda qurilgan bo'lib, energiyani tejovchi tizimlar va suvni qayta ishlash texnologiyalarini joriy qilgan. Bunday mehmonxonalar nafaqat sayyohlarga qulay muhit yaratadi, balki atrof-muhitga ta'sirni kamaytirishga ham xizmat qiladi. O'zbekiston shaharlarida ham ekoturizmni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar mavjud. Toshkent, Samarqand, Buxoro va Xiva kabi shaharlarda ekologik infratuzilmani rivojlantirish, velosiped yo'laklari barpo etish, ekologik mehmonxonalar tarmog'ini yaratish va yashil transportni rivojlantirish orqali shaharlarda ekologik turizmni kuchaytirish mumkin. Toshkentning Yangi O'zbekiston bog'i shahardagi ekologik muhitni yaxshilash borasida dastlabki qadam sifatida qaralishi mumkin, biroq bunday tashabbuslar yanada keng miqyosda amalga oshirilishi zarur. Xususan, velosiped yo'laklarini kengaytirish, ekologik transport vositalarini joriy qilish va yashil bog'larni ko'paytirish orqali shaharlarni yanada jozibador turistik maskanlarga aylantirish mumkin.

Dunyo tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki, shahar ekoturizmini rivojlantirish turizm industriyasini yanada barqaror qiladi va ekologik muhitni saqlab qolishga xizmat qiladi. Bunday tashabbuslar shaharliklar va sayyohlar uchun qulay sharoit yaratib, megapolislarning yashash va sayohat qilish uchun eng qulay hududlar bo'lib qolishiga yordam beradi. O'zbekiston shaharlarida ham ekologik loyihalarni kengaytirish va ilg'or tajribalarni joriy qilish orqali shahar ekoturizmini yangi bosqichga olib chiqish mumkin.

Shahar ekoturizmi bo'yicha xalqaro va mahalliy manbalarga asoslangan holda olib borilgan tadqiqotlar bu sohaning turizm rivojlanishidagi ahamiyatini ochib berishga xizmat qiladi. Shahar ekoturizmi – urbanizatsiya jarayonida ekologik muvozanatni saqlash, yashil infratuzilmani

rivojlantirish va ekologik barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan muhim yo'nalishlardan biri sifatida ko'rib chiqiladi.

Patterson (2018) o'zining "Urban Ecotourism: Sustainability and Challenges" nomli ilmiy maqolasida shahar ekoturizmini rivojlantirishdagi asosiy tamoyillarni tahlil qiladi. Unga ko'ra, urbanizatsiya jadal sur'atlarda rivojlanayotgan bugungi kunda shahar hududlarida yashil zonalar va ekologik transport tizimlarini joriy qilish muhim sanaladi. Patterson shuningdek, shahar ekoturizmini rivojlantirishda mahalliy jamoalarning ishtiroki va davlat siyosatining muhimligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, ekoturizm nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilishga, balki shaharning iqtisodiy rivojlanishiga ham xizmat qiladi.

Miller va Auyong (2020) tomonidan olib borilgan tadqiqotlar ham shahar ekoturizmining dolzarb muammolariga e'tibor qaratadi. Ular ekologik bog'lar, yashil jamoat maydonlari va ekologik transport tizimlarini rivojlantirish shaharlardagi uglerod chiqindilarini kamaytirishda muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi. Ayniqsa, velosiped yo'laklari va jamoat transportida ekologik toza vositalardan foydalanish natijasida havo sifatining yaxshilanishi ko'rsatib o'tilgan. Yashil infratuzilma shahar ekotizimini mustahkamlashda asosiy vosita hisoblanadi. McDonald (2015) o'zining "Green Infrastructure in Urban Planning" nomli kitobida yashil infratuzilmaning asosiy jihatlari to'xtalib o'tgan. Unga ko'ra, yashil hududlar iqlim o'zgarishining salbiy ta'sirlarini kamaytirish, shaharlardagi ekologik barqarorlikni saqlash va turizmni rivojlantirish uchun muhim ahamiyat kasb etadi. McDonaldning tadqiqotlariga asoslanadigan bo'lsak, yashil bog'lar va daraxtlar shaharlardagi haroratni pasaytirishga yordam beradi hamda kislorod ishlab chiqarish orqali atmosferaning ifloslanishini kamaytiradi. Hoffman (2017) tomonidan olib borilgan tadqiqotlar ham shahar infratuzilmasida yashil zonalar yaratishning ahamiyatini ko'rsatadi. U yashil bog'lar va ekologik jamoat maydonlarini ko'paytirish orqali megapolislarning turistik jozibadorligi oshishini va ekologik muvozanat yaxshilanishini ta'kidlaydi. Masalan, Londonda yashil bog'lar shaharning yarmidan ko'p qismini egallaydi va bu hudud nafaqat shahar aholisiga, balki sayyohlarga ham qulay sharoit yaratadi.

Transport tizimini ekologik toza shaklga o'tkazish shahar ekoturizmining muhim elementlaridan biridir. Gehl (2018) o'zining "Cities for People" kitobida ekologik transport va velosiped yo'laklarining ahamiyatini tahlil qiladi. Unga ko'ra, shaharlardagi jamoat transportini elektr energiyasiga o'tkazish va velosiped yo'laklarini kengaytirish havo ifloslanishini kamaytirib, shahar aholisi va sayyohlarga qulay yashash sharoitlarini ta'minlaydi. Daniyaning Kopengagen shahri ekologik transportni rivojlantirish bo'yicha eng ilg'or tajribaga ega bo'lib, velosiped infratuzilmasining rivojlanishi natijasida bu shaharda har kuni yuz minglab odamlar avtomobillardan voz kechib, velosipeddan foydalanadi. Xuddi shunday, Amsterdam va Berlin shaharlarida ham ekologik transport keng qo'llanilib, ularning turistik jozibadorligi ortib bormoqda. Shahar ekoturizmining yana bir muhim jihati – ekologik mehmonxonalar tizimini rivojlantirishdir. Chan (2020) o'zining "Sustainable Tourism and Green Hotels" nomli tadqiqotida ekologik mehmonxonalarning atrof-muhitga ta'sirini kamaytirishdagi rolini tahlil qilgan. Unga ko'ra, energiya tejavchi texnologiyalar, suv resurslaridan oqilona foydalanish va chiqindilarni kamaytirish orqali mehmonxonalarning ekologik samaradorligini oshirish mumkin. Misol tariqasida, Singapurdagi Marina Bay Sands mehmonxonasi ekologik barqarorlikka asoslangan holda qurilgan bo'lib, u suv va energiyani tejavchi tizimlar, yashil tomlar hamda qayta ishlangan materiallardan foydalanishga asoslangan⁵⁸. Shuningdek, AQShdagi Proximity Hotel ham ekologik sertifikatlariga ega bo'lib, yashil energiyadan foydalanish tamoyillariga asoslangan holda faoliyat yuritadi.

O'zbekistonda shahar ekoturizmini rivojlantirish bo'yicha bir qancha ilmiy tadqiqotlar mavjud. Yusupova (2022) tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda Toshkent shahrida yashil infratuzilmani rivojlantirish bo'yicha takliflar ilgari surilgan. Unga ko'ra, Toshkentning Yangi O'zbekiston bog'i va boshqa yashil maydonlari shaharning ekologik muhitini yaxshilashga xizmat

⁵⁸Chon, K. S., & Yu, L. (2020). *Tourism in Developing Countries: Urban Ecotourism Trends and Policies*. Elsevier.

qilmoqda, biroq bu boradagi sa'y-harakatlar yanada kuchaytirilishi kerak. Xususan, velosiped yo'laklarini kengaytirish, ekologik mehmonxonalarni ko'paytirish va yashil transport vositalaridan foydalanish kabi chora-tadbirlar taklif etilgan. Shuningdek, Karimova va Omonov (2021) tomonidan olib borilgan tadqiqotlar Samarqand va Buxoro shaharlarida ekoturizmni rivojlantirish imkoniyatlarini ko'rsatib bergan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, tarixiy shaharlarning ekologik muhitini yaxshilash sayyohlar oqimini oshirishga xizmat qiladi va ularni ekologik jihatdan barqaror turizm yo'nalishlariga yo'naltirish mumkin.

Shahar ekoturizmini rivojlantirish bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, yashil infratuzilma, ekologik transport va ekologik mehmonxonalar shaharlarning turistik jozibadorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, yashil infratuzilmaga investitsiya kiritish nafaqat ekologik muhitni yaxshilaydi, balki turizm sanoati rivojiga ham katta hissa qo'shadi. O'zbekiston shaharlarida ham bu yo'nalishda ilg'or tajribalarni qo'llash orqali shahar ekoturizmini rivojlantirish mumkin.

Ushbu tadqiqot shahar ekoturizmini rivojlantirishda yashil infratuzilmaning ahamiyatini o'rganish va uning turizm sanoatiga ta'sirini baholashga qaratildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, shaharlarda ekologik turizmni rivojlantirish nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilishga, balki turistik jozibadorlikni oshirishga ham xizmat qiladi. Yashil infratuzilmani rivojlantirish, ekologik transport vositalarini joriy etish, yashil mehmonxonalarni barpo etish kabi chora-tadbirlar turizmning barqaror rivojlanishiga sezilarli hissa qo'shadi.

Tadqiqot davomida shaharlardagi yashil infratuzilma elementlari (bog'lar, velosiped yo'laklari, yashil transport tizimi) ekoturizmning asosiy omillaridan biri ekanini aniqlandi. Rivojlangan mamlakatlarda yashil infratuzilma turizmni rivojlantirishning muhim tarkibiy qismi sifatida qaraladi. Masalan, Amsterdam, Kopengagen va Singapur kabi shaharlarda ekologik transport va yashil hududlar keng rivojlangan bo'lib, bu esa sayyohlarning ushbu hududlarga bo'lgan qiziqishini oshirgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, shahar ekoturizmi nafaqat tabiiy resurslarni muhofaza qiladi, balki shaharning ekologik barqarorligini oshirishga ham xizmat qiladi.

O'zbekistonda ekoturizm hali rivojlanish bosqichida bo'lib, shaharlarning ekologik infratuzilmasi xalqaro tajribaga nisbatan zaif ekanligi aniqlandi. Toshkent, Samarqand, Buxoro va Xiva kabi turistik shaharlarda ekologik bog'lar va yashil hududlar soni ortib borayotgan bo'lsa-da, velosiped yo'laklari va yashil transport tizimi hali yetarli darajada rivojlanmagan. Tadqiqot davomida quyidagi muammolar aniqlandi:

Velosiped yo'laklarining kamligi;

Yashil mehmonxonalar sonining yetarli emasligi;

Ekoturizmni rivojlantirish bo'yicha yetarli rag'batlantirish mexanizmlarining mavjud emasligi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, ekologik mehmonxonalar shahar ekoturizmining ajralmas qismi bo'lib, ular energiyani samarali ishlatish, chiqindilarni kamaytirish va ekologik toza xizmatlar ko'rsatishga asoslangan. Skandinaviya mamlakatlarida ekologik mehmonxonalar ommalashgan bo'lib, ular sayyohlar orasida yuqori talabga ega. O'zbekistonda ham yashil mehmonxonalar va ekologik transport tizimini rivojlantirish orqali ekoturizmni jadallashtirish mumkin.

1-jadval:

Shaharlarda yashil infratuzilmani rivojlantirishning asosiy muammolari va ularning yechimlari.

Muammo	Tavsif	Yechim taklifi
Ekologik transport yetishmovchiligi	Shaharlarda elektr avtobuslar va ekologik transport turlari kam	Elektr avtobus va velosiped ijarasi tizimini rivojlantirish
Velosiped yo'laklari kamligi	Shaharlarda velosipedchilarga qulay yo'llar deyarli yo'q	Maxsus velosiped infratuzilmasini yaratish
Ekologik	Sayyohlar uchun yashil	Yashil mehmonxonalarni

mehmonxonalar kamligi	sertifikatsiyalangan mehmonxonalar tanlovi cheklangan	sertifikatlash va qo'llab-quvvatlash dasturlarini ishlab chiqish
Ekoturizmni rag'batlantirishning yetishmovchiligi	Davlat tomonidan ekoturizm loyihalariga subsidiya ajratish sust	Ekoturizmga investitsiya jalb qilish va rag'batlantirish mexanizmlarini ishlab chiqish

1-jadvalda shaharlarda yashil infratuzilmani rivojlantirishda uchraydigan asosiy muammolar va ularning yechimlari keltirilgan. Ekologik transport yetishmovchiligi, velosiped yo'laklarining kamligi, yashil mehmonxonalar sonining ozligi hamda ekoturizmni rag'batlantirishdagi sustkashlik asosiy muammolar sifatida qayd etilgan. Ushbu muammolarni hal qilish uchun elektr avtobus va velosiped ijarasi tizimini rivojlantirish, maxsus velosiped infratuzilmasini yaratish, yashil mehmonxonalarni qo'llab-quvvatlash dasturlarini ishlab chiqish hamda ekoturizmga investitsiya jalb qilish kabi yechimlar taklif etilgan. Bu chora-tadbirlar shaharlarda ekologik turizmni rivojlantirishga xizmat qiladi.

2-jadval:

Dunyoning turli shaharlari va ulardagi ekoturizm infratuzilmasi.

Shahar	Ekologik bog'lar	Velosiped yo'laklari (km)	Yashil transport turlari	Ekologik mehmonxonalar soni
Amsterdam	30+	500+	Elektr avtobus, tramvay	150+
Kopengagen	25+	400+	Elektr velosipedlar, tramvay	120+
Singapur	50+	350+	Elektr avtobus, metro	200+
Toshkent	10+	50+	Elektr avtobus (cheklangan)	20+
Samarqand	8+	30+	Elektr avtobus (cheklangan)	15+

2-jadvalda dunyoning turli shaharlari va ulardagi ekoturizm infratuzilmasi ko'rsatkichlari solishtirilgan. Amsterdam, Kopengagen va Singapur yashil infratuzilma jihatidan yetakchi bo'lib, ularda ekologik bog'lar, velosiped yo'laklari va yashil transport turlari keng rivojlangan. Toshkent va Samarqandda esa bu infratuzilma hali rivojlanish bosqichida bo'lib, ekologik transport va yashil mehmonxonalar soni cheklangan. Bu natijalar O'zbekistonda ekoturizm infratuzilmasini kengaytirish va rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar mavjudligini ko'rsatadi. Yashil transport, velosiped yo'laklari va ekologik mehmonxonalar sonini oshirish orqali shahar ekoturizmi sezilarli darajada rivojlantirilishi mumkin.

Xulosa: Shahar ekoturizmini rivojlantirish bugungi kunda urbanizatsiya jarayonining ajralmas qismiga aylanib, ekologik muvozanatni saqlash va turizm industriyasini barqaror rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, yashil infratuzilmani kengaytirish, ekologik transportdan foydalanish, velosiped yo'laklarini ko'paytirish va ekologik mehmonxonalarni rivojlantirish shahar ekoturizmini yuksaltirishning muhim omillaridir. Dunyoning ilg'or shaharlari, jumladan, Amsterdam, Kopengagen va Singapur misolida ko'rib chiqilgan ilg'or tajribalar bu yo'nalishda samarali natijalarga olib kelgan.

O'zbekiston shaharlarida esa ekoturizm infratuzilmasi hali rivojlanish bosqichida bo'lib, ekologik transport, yashil hududlar va ekoturizmga yo'naltirilgan mehmonxonalar yetarlicha

emas. Biroq, bu yo'nalishda katta imkoniyatlar mavjud. Hukumat tomonidan yashil infratuzilmani rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlar va investitsiyalarni jalb qilish orqali O'zbekiston shaharlarida ekoturizmni rivojlantirish mumkin. Shunday qilib, shaharlarda yashil infratuzilmani rivojlantirish va ekoturizmni targ'ib qilish ekologik barqarorlikni ta'minlash bilan birga, iqtisodiy va turistik salohiyatni oshirishga ham xizmat qiladi. Shu sababli, ekologik innovatsiyalar va xalqaro tajribalarni inobatga olgan holda shahar ekoturizmini rivojlantirish bo'yicha tizimli strategiyalar ishlab chiqish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Ekoturizmni rivojlantirish uchun davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish lozim. Rivojlangan davlatlarda ekoturizm infratuzilmasini yaratish bo'yicha subsidiyalar ajratilmoqda, xususiy sektor esa yashil mehmonxonalar va ekologik transportga sarmoya kiritmoqda. O'zbekistonda ham ushbu tajribani qo'llash orqali ekoturizmni rivojlantirish mumkin.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

- Yashil bog'lar va ekologik jamoat joylarini ko'paytirish;
- Shaharlarda velosiped yo'laklari va yashil transport tizimini rivojlantirish;
- Ekologik mehmonxonalarni qo'llab-quvvatlash va yashil sertifikatsiyalarni joriy etish;
- Ekoturizmni rag'batlantirish uchun maxsus investitsion dasturlar yaratish;
- Sayyohlar va mahalliy aholining ekologik madaniyatini oshirish.

Ushbu natijalar shuni ko'rsatadiki, shahar ekoturizmini rivojlantirish atrof-muhitni muhofaza qilish bilan birga turizmning barqaror o'sishiga ham xizmat qiladi. Rivojlangan mamlakatlar tajribasidan kelib chiqib, O'zbekiston shaharlari ham yashil infratuzilmani kengaytirish orqali ekoturizmni rivojlantirishga katta imkoniyatlarga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. UNWTO (United Nations World Tourism Organization). (2022). Urban Tourism and Sustainable Development. Retrieved from www.unwto.org
2. Uzbekistan State Committee for Tourism Development. (2023). Tourism Development Strategy of Uzbekistan 2023–2030. Retrieved from www.uzbektourism.uz
3. Chon, K. S., & Yu, L. (2020). Tourism in Developing Countries: Urban Ecotourism Trends and Policies. Elsevier.
4. Murodova Yoqutxon, & Mirboboyeva Parizoda. (2023). BARQAROR TURIZM VA EKOTURIZM TASNIFI TAHLILI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 1(1), 287–289. <https://doi.org/10.54613/ku.v1i1.438>
5. Gulomkodiroya Mamura, & Parizoda Mirboboyeva. (2024). Qishloq taraqqiyotida turizmning roli: Rural turizmning mavjud imkoniyatlari, muammolari va ilg'or tajribalari. *University Research Base*, 760–769. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/213>
6. Omonjon Umarov, & Parizoda Mirboboyeva Umidjon qizi. (2023). Madaniy meros turizmi: Asosiy tendensiyalar, rivojlanish va muammolar (O'zbekiston va Turkiya misolida). *Qo'qon universiteti xabarnomasi*, 8(8), 78–80. <https://doi.org/10.54613/ku.v8i8.809>
7. Mirboboyeva P., & Umarov, O. (2024). GASTRONOMIK TURIZMNING TURIZM SOHASIDA TUTGAN O'RNI. *University Research Base*, 552–559. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/675>
8. Melibayeva G., & Parizoda M. (2024). TURIZM XIZMAT KO'RSATISH SOXASIDA BIZNES PSIXOLOGIYANING TUTGAN ROLI. *University Research Base*, 578–581. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/680>
9. Gulomkodiroya, M., & Mirboboyeva P. (2024). MEHMONXONA BIZNESIDA XIZMAT KO'RSATISH SIFATINI OSHIRISH STRATEGIYALARI. *University Research Base*, 565–570. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/677>
10. Mukharramkhon, N., & Parizoda M. (2024). TOURISM AS A TOOL FOR ENGLISH LANGUAGE ACQUISITION. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 13, 120–122. <https://doi.org/10.54613/ku.v13i.1038>